

Editorial

Albert Sales

20

Barcelona Societat

Revista de coneixement i anàlisi social

Tribuna

Sensellarisme: una crisi de drets humans
El Housing First. El dret a l'habitatge dels més vulnerables

En profunditat

No tenir llar perjudica (i molt) la salut
Els problemes per fer front a la hipoteca i el seu efecte en la salut: un estudi amb persones de la plataforma d'afectats per la hipoteca
Atenció a les persones sense llar a la ciutat de Barcelona: una mirada històrica i de futur
Dret a habitar, dret a habitatge (social)
El model Housing First a Espanya: resultats als 12 mesos del programa Habitat
L'accés a l'habitatge per a Rom immigrants: un enfocament comparatiu entre Torí i Barcelona

Experiències

Junts podem fer més: la Y-Foundation i el programa Housing First a Finlàndia
El Banc d'Experiències i Bones Pràctiques de l'Àrea de Drets Socials
Housing First a Arrels Fundació: un viratge en procés

La revista *Barcelona Societat* reprèn la seva activitat després d'una aturada de cinc anys. Torna amb un nou format, amb una aposta per la difusió digital dels continguts, però mantenint el compromís de sempre amb el rigor tècnic i acadèmic, i amb el servei a la ciutat i a les persones. És en el marc d'aquest compromís que iniciem l'etapa dedicant el número 20 al sensellarisme i l'exclusió residencial, reunint diferents visions, recerques i experiències a fi d'orientar un dels reptes als qual s'enfronten totes les grans ciutats europees i davant del qual el teixit associatiu, la ciutadania i l'administració municipal de Barcelona sempre s'han mostrat sensibles.

L'any 2008, la Xarxa d'Atenció a les Persones Sense Llar de Barcelona, formada per 31 entitats socials i l'Ajuntament, va posar en marxa un esforç de sistematització de dades i de coneixement de la situació del sensellarisme a la ciutat, que s'ha concretat en una sèrie d'informes periòdics i amb l'impuls de diverses metodologies de recerca i d'explotació dels registres dels serveis públics i privats que atenen les persones amb problemes d'exclusió residencial severa. Entre el 2008 i el 2016, el nombre de persones que dormien en recursos residencials especialitzats d'entitats i de l'administració ha crescut un 60%, de les 1.190 allotjades l'11 de març del 2008 a les 1.907 del 18 de maig del 2016. Aquest creixement ha contribuït a contenir els efectes de l'exclusió residencial però no ha comportat una reducció del nombre de persones que dormen al carrer. Mentre que en el primer recompte, realitzat l'11 de març del 2008, es van comptabilitzar 658 persones pernoctant a l'espai públic, el 18 de maig del 2016, 800 voluntaris i voluntàries localitzaven 941 persones dormint al ras. Un increment del 37% en 8 anys. Les dades d'aquests recomptes

ciutadans confirmen la percepció de les entitats i dels serveis municipals i coincideixen amb les tendències que assenyalen els informes dels equips de carrer del Servei d'Inserció Social de l'Ajuntament.

Durant les dècades d'expansió dels estats del benestar i, posteriorment, fins als anys 90, s'ha tendit a reduir el problema del sensellarisme en la seva expressió al carrer tot considerant que la clau de volta del sistema d'atenció era tractar les persones en situació de carrer com si patissin una patologia social i estiguessin necessitades d'un estret acompanyament social. En conseqüència, s'ha considerat que l'acollida d'emergència en albergs és un bon moment perquè els serveis socials restableixin vincles amb la persona atesa a través de la cobertura de les necessitats bàsiques. Des de fa tres dècades, però, el creixement de la proporció de població que no pot accedir a un habitatge i que es troba en situacions de forta vulnerabilitat social és un fenomen comú a la majoria de grans ciutats occidentals.

Les polítiques orientades per imatges estereotipades i adreçades a la provisió d'allotjaments d'emergència impliquen aproximar-se a les víctimes de l'exclusió com si fossin persones afectades per una patologia social per a la qual cal prescriure tractament. Les proves empíriques revelen que la diversitat d'itineraris que porten cap a l'exclusió residencial i la complexa interacció entre factors estructurals i personals que impacten sobre les trajectòries vitals de les persones afectades pel sensellarisme i per la pobresa extrema, ens obliguen a trencar amb els tòpics i a assumir que les persones sense llar comparteixen, precisament, la impossibilitat de fer valdre el dret a l'habitatge. Els autors i les autores que participen en aquest

número ens ajuden a comprendre el sensellarisme com la conseqüència del fracàs de la nostra societat per garantir drets, a identificar aquest fenomen com un continu de situacions que tenen com a punta visible de l'iceberg la vida als carrers de la ciutat, i a trencar amb els paradigmes d'intervenció que han fixat les metodologies emprades pels serveis socials per acompanyar les persones ateses.

Les pàgines que segueixen fan un repàs a la perspectiva dels drets a l'hora d'aproximar-nos al problema del sensellarisme, expliquen l'evolució de les polítiques d'atenció a les persones sense llar a la ciutat de Barcelona, obren el focus cap a formes de sensellarisme vinculades a la mobilitat internacional i a l'exclusió administrativa que pateixen cada cop més persones migrants, i analitzen la revolució que suposa posar l'accés a l'habitatge al centre del sistema d'atenció a persones sense llar reflexionant sobre el potencial d'una metodologia com Housing First per generar canvis en el disseny de polítiques socials i en la praxi quotidiana dels serveis.

La maquinària que empeny la gent al carrer està greixada per un mercat de l'habitatge altament exclouent, per un mercat laboral inaccessible per a moltes persones, per un sistema de garantia de rendes precari i per una gestió dels fluxos migratoris que condemna a la irregularitat administrativa molts veïns i veïnes. Però malgrat que moltes de les causes estructurals del sensellarisme sobrepassen l'àmbit d'actuació de les polítiques locals, un millor disseny de la intervenció dels actors que treballen a diari amb qui pateix les conseqüències del sensellarisme té la capacitat d'evitar molt patiment, de transformar la percepció social de la problemàtica i de generar espais de cohesió social imprescindibles per construir el dret a la ciutat.